

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. lapkričio 28 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Kova su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose – Direktyva 2000/35/EB – 1 straipsnis ir 6 straipsnio 3 dalis – Taikymo sritis – Nacionalinės teisės aktai – Struktūrinių fondų ir Europos Sąjungos Sanglaudos fondo finansuojami komerciniai sandoriai – Neįtraukimas“

Byloje C-722/18

dėl 2018 m. spalio 29 d. *Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy* (Varšuvos apygardos teismo XXIII apeliacinis komercinių bylų skyrius, Lenkija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2018 m. lapkričio 19 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

KROL – Zakład Robót Wodno-Kanalizacyjnych sp. z o.o., sp.k.

prieš

Porr Polska Construction S.A.,

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija)

kurį sudaro kolegijos pirmininko pareigas einantis D. Šváby, teisėjai K. Jürimäe ir N. Piçarra (pranešėjas),

generalinis advokatas E. Tanchev,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,
- Europos Komisijos, atstovaujamos K. Mifsud-Bonnici ir M. Rynkowski,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: lenkų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. birželio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/35/EB dėl kovos su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose (OL L 200, 2000, p. 35; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 226) 13, 20 ir 22 konstatuojamųjų dalių ir SESV 18 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *KROL – Zakład Robót Wodno-Kanalizacyjnych sp. z o.o., sp.k.* (toliau – *KROL*) ir *Porr Polska Construction S.A.* (toliau – *Porr*) ginčą dėl pastarosios bendrovės delspinigių, susijusių su atlygiu už *KROL* atliktus darbus pagal šių dviejų bendrovių sudarytą sutartį, mokėjimo pirmajai bendrovei.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2000/35 9, 10, 13, 16, 20 ir 22 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:
 - „(9) Skirtingos mokėjimo taisyklės ir skirtinga valstybių narių praktika sudaro kliūčių tinkamam vidaus rinkos veikimui.
 - (10) Tai labai varžo komercinius sandorius tarp valstybių narių. Tai prieštarauja [SESV 18] straipsniui, kadangi verslininkai vidaus rinkoje turėtų prekiauti tokiomis sąlygomis, kurios garantuotų, kad operacijos su kitomis valstybėmis nebūtų pavojingesnės nei pardavimai šalyje. Iš esmės dėl skirtingų taisyklių taikymo vidaus ir tarpvalstybinėms operacijoms atsirastų konkurencijos iškreipimai.

<...>

- (13) Ši direktyva turėtų apsiriboti tik mokėjimais, kurie yra kaip atlygis už komercinius sandorius ir neregamentuoja sandorių su vartotojais, su kitais mokėjimais susijusių delspinigių, pvz., mokėjimų pagal čekių ir vekselių įstatymus, mokėjimų, kompensuojančių padarytą žalą, įskaitant išmokas, gaunamas iš draudimo bendrovių.

<...>

- (16) Pavėluotas mokėjimas – tai sutarties pažeidimas, kuris daugumoje valstybių narių skolininkams yra finansiškai patrauklus dėl mažų delspinigių normų ir / ar lėtos žalos atlyginimo procedūros. Norint iš pagrindų pakeisti šią tendenciją ir užtikrinti, kad pavėluoto mokėjimo pasekmės neskatinėtų pavėluotų mokėjimų, būtina imtis ryžtingų priemonių, įskaitant ir kreditorių patirtų išlaidų kompensavimą.

<...>

- (20) Pavėluoto mokėjimo pasekmės gali būti atgrasančios tik tuo atveju, jei žalos atlyginimo procedūros, kuriomis gali pasinaudoti kreditorius, yra greitos ir efektyvios. Pagal [SESV 18] straipsnyje nustatytą nediskriminavimo principą visi Bendrijoje įsisteigę kreditoriai turėtų teisę naudotis šiomis procedūromis.

<...>

(22) Ši direktyva turėtų reglamentuoti visus komercinius sandorius nepriklausomai nuo to, ar jie vykdomi tarp privačių ar valstybinių įmonių, ar tarp įmonių ir valdymo institucijų, kadangi pastarosios tvarko didelę dalį verslui skirtų mokėjimų. Todėl ji taip pat turėtų reglamentuoti visus komercinius sandorius tarp pagrindinių rangovų ir jų tiekėjų bei subrangovų.“

4 Direktyvos 2000/35 1 straipsnyje „Taikymo sritis“ nurodyta:

„Ši direktyva taikoma visiems mokėjimams, padarytiems kaip komercinių sandorių apmokėjimas.“

5 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto pirmoje pastraipoje sąvoka „komerciniai sandoriai“ apibrėžiami kaip „sandoriai tarp įmonių arba įmonių ir valstybės valdymo institucijų, kurių pagrindu už atlygį turi būti perduotos prekės ar suteiktos paslaugos.“

6 Šios direktyvos 6 straipsnio 3 dalis suformuluota taip:

„Perkeldamos šią direktyvą, valstybės narės gali jos netaikyti:

- a) skoloms, kurioms taikoma bankroto procedūra, pradėta prieš skolininką;
- b) sutartims, kurios buvo sudarytos iki 2002 m. rugpjūčio 8 d.
- c) reikalavimams dėl delspinigių, mažesnių kaip 5 eurai.“

7 Direktyva 2000/35 buvo panaikinta 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose (OL L 48, 2011, p. 1), įsigaliojusia 2013 m. kovo 16 d. pagal šios direktyvos 13 straipsnio pirmą pastraipą.

8 Direktyvos 2011/7 12 straipsnio 4 dalyje numatyta:

„Perkeldamos šią direktyvą į nacionalinę teisę, valstybės narės nusprendžia, ar jos netaikyti anksčiau nei 2013 m. kovo 16 d. sudarytoms sutartims.“

9 Pagal šios direktyvos 13 straipsnio pirmos pastraipos antrą sakinį Direktyva 2000/35 ir toliau taikoma iki 2013 m. kovo 16 d. sudarytoms sutartims, kurioms pirmoji direktyva netaikoma pagal jos 12 straipsnio 4 dalį.

Lenkijos teisė

10 Direktyva 2000/35 į Lenkijos teisę buvo perkelta 2003 m. birželio 12 d. *ustawa o terminach zapłaty w transakcjach handlowych* (Įstatymas dėl mokėjimų pagal komercinius sandorius terminų, *Dz. U.*, Nr. 139, 2003 m., 1323 pozicija, toliau – 2003 m. birželio 12 d. įstatymas), įsigaliojusiu 2004 m. sausio 1 d.

11 Pagal šio įstatymo 4 straipsnio 3 punkto c papunktį jis netaikomas:

„sutartims, kurių dalykas yra už atlygį atliekamas prekių tiekimas ar paslaugų teikimas, visiškai ar iš dalies finansuojamas:

<...>

c) struktūrinių fondų ir Europos Sąjungos Sanglaudos fondo.“

- 12 2013 m. kovo 8 d. Įstatymu (*Dz. U.*, 403 pozicija), kuria Direktyva 2011/7 buvo perkelta į nacionalinę teisę, nuo 2013 m. balandžio 28 d. buvo panaikintas 2003 m. birželio 12 d. įstatymas. Jame nėra nuostatų, dėl kurių į jo taikymo sritį nepatenka komerciniai sandoriai, kuriuos finansuoja struktūriniai fondai arba Europos Sąjungos Sanglaudos fondas.
- 13 Pagal šio įstatymo 15 straipsnį iki 2013 m. balandžio 28 d. sudaryti komerciniai sandoriai reglamentuojami 2003 m. birželio 12 d. Įstatymo nuostatų.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 14 Pagal 2009 m. rugpjūčio 10 d. sudarytą sutartį *Teerag-Asdag Polska*, kuri vėliau susijungė su *Porr*, Lenkijos valstybės išdo, kaip užsakovo, buvo įpareigota pastatyti kelio objektą. Sutarties vykdymas buvo iš dalies finansuojamas Europos Sąjungos fondų lėšomis, remiantis projekto bendro finansavimo sutartimi.
- 15 2009 m. rugsėjo 9 d. sudaryta sutartimi *Porr* patikėjo KROL atlikti dalį šio objekto statybos darbų.
- 16 *Porr* turėjo mokėti atlygį pagal KROL išrašytas sąskaitas faktūras, atsižvelgiant į atliktus darbus.
- 17 Po to, kai KROL pateikė *Porr* sąskaitas faktūras dėl atlygio už atliktus darbus, ji jai 2014 m. rugsėjo 3 d. pateikė mokėtinų palūkanų ataskaitą, o po dviejų dienų – reikalavimą sumokėti delspinigius per septynias dienas nuo šio reikalavimo gavimo.
- 18 Neįvykdžius šio prašymo, KROL kreipėsi į *Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy* (Varšuvos miesto apylinkės teismas, Lenkija). 2017 m. rugsėjo 25 d. sprendimu šis teismas atmetė KROL ieškinį, kuriuo buvo siekiama nurodytų delspinigių sumokėjimo, dėl to, kad jo teikiama paslauga buvo projekto, kurį bendrai finansavo Sąjungos Sanglaudos fondas, dalis, todėl jam netaikomas 2003 m. birželio 12 d. įstatymas.
- 19 KROL dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą *Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy* (Varšuvos apygardos teismo XXIII apeliacinis komercinių bylų skyrius, Lenkija). Šiam teismui kyla abejonų dėl 2003 m. birželio 12 d. Įstatymo suderinamumo su Direktyva 2000/35, nes į jo taikymo sritį nepatenka komerciniai sandoriai, visiškai ar iš dalies finansuojami struktūrinių fondų ar Sąjungos Sanglaudos fondo lėšomis.
- 20 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Direktyvoje 2000/35 nėra daroma skirtumo tarp komercinių sandorių atsižvelgiant į jų finansavimo kilmę, ir nenumatyta skirtingo Sąjungos struktūrinių fondų finansuojamų sandorių vertinimo. Šis teismas priduria, kad šiems sandoriams netaikant 2003 m. birželio 12 d. įstatymo gali kilti pavojus Direktyvos 2000/35 tikslui kovoti su pavėluotu mokėjimu vidaus rinkoje. Galiausiai jis teigia, kad sutarties sudarymo dieną KROL nežinojo, kad ji iš dalies bus finansuojama Sąjungos Sanglaudos fondo, ir bet kuriuo atveju ši bendro finansavimo sutartis nebuvo susijusi su KROL ir *Porr* sudaryta sutartimi.
- 21 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy* (Varšuvos apygardos teismo XXIII apeliacinis komercinių bylų skyrius) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti šį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal Sąjungos teisę, visų pirma <...> Direktyvos 2000/35 <...> 13, 20 ir 22 konstatuojamąsias dalis ir SESV 18 straipsnį, kuriame įtvirtintas nediskriminavimo principas, leidžiama nemokėti kompensacijos už pavėluotą mokėjimą pagal sandorius, visiškai ar iš dalies finansuojamus struktūrinių fondų ir Europos Sąjungos Sanglaudos fondo lėšomis, kaip numatyta [2003 m. birželio 12 d.] įstatymo <...> 4 straipsnio 3 punkto c papunktyje?“

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumom

- 22 Lenkijos vyriausybė informavo, kad pateikęs šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą 2003 m. birželio 12 d. Įstatymas, kuriame nenumatyta kompensacija už pavėluotą mokėjimą pagal komercinius sandorius, visiškai ar iš dalies finansuojamus struktūrinių fondų ir Sąjungos Sanglaudos fondo, buvo panaikintas 2013 m. kovo 8 d. įstatymu, kuriame tokios išimties nebėra numatyta.
- 23 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas turi patikrinti, ar reikia atsakyti į pateiktą klausimą (šiuo klausimu žr. 2004 m. liepos 15 d. Sprendimo *Lenz*, C-315/02, EU:C:2004:446, 53 ir 54 punktus).
- 24 Šiuo atveju reikia priminti, kad Direktyvos 2011/7, 2013 m. kovo 8 d. įstatymu perkeltos į Lenkijos teisę, 12 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad valstybės narės nusprendžia, ar jos netaikyti anksčiau nei 2013 m. kovo 16 d. sudarytoms sutartims. Kai valstybė narė pasinaudoja šia galimybe, pagal šios direktyvos 13 straipsnio pirmą pastraipą Direktyva 2000/35 taikoma iki šios datos sudarytoms sutartims.
- 25 Ši nuostata turi būti aiškinama taip, kad valstybės narės gali netaikyti Direktyvos 2011/7 pavėluotiems mokėjimams vykdant sutartį, sudarytą anksčiau nei 2013 m. kovo 16 d., net jei šie pavėluoti mokėjimai atsirado po šios datos (2017 m. birželio mėn. 1 d. Sprendimo *Zarski*, C-330/16, EU:C:2017:418, 34 punktą).
- 26 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad 2013 m. kovo 8 d. įstatymo 15 straipsnyje aiškiai numatyta, kad komerciniams sandoriams, sudarytiems iki jo įsigaliojimo dienos, taikomos iki tol galiojusios nuostatos, įskaitant 2003 m. birželio 12 d. įstatymo nuostatas. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi: kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjama sutartis buvo sudaryta 2009 m. rugsėjo 9 d., jai taikomas šis įstatymas, kuriuo perkelta Direktyva 2000/35.
- 27 Vadinasi, atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo abejones dėl 2003 m. birželio 12 d. įstatymo suderinamumo su šia direktyva, būtina išaiškinti šios direktyvos nuostatas.
- 28 Taigi į pateiktą klausimą reikia atsakyti iš esmės.

Dėl esmės

- 29 Savo prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2000/35 1 straipsnis ir 6 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamas nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurį komercinių sandorių, visiškai ar iš dalies finansuojamų struktūrinių fondų ir Sąjungos Sanglaudos fondo lėšomis, atveju nemokama kompensacija už pavėluotą mokėjimą, garantuojama pagal šią direktyvą.
- 30 Pirma, reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2000/35 1 straipsnį jos nuostatos taikomos „visiems mokėjimams, padarytiems kaip komercinių sandorių apmokėjimas“.
- 31 Pagal šios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto pirmą pastraipą sąvoka „komerciniai sandoriai“ yra „sandoriai tarp įmonių arba įmonių ir valstybės valdymo institucijų, kurių pagrindu už atlygį turi būti perduotos prekės ar suteiktos paslaugos“. Ši nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į šios direktyvos

- 13 ir 22 konstatuojamąsias dalis, iš kurių, be kita ko, matyti, kad iš esmės ši direktyva skirta taikyti visiems mokėjimams, kurie yra kaip atlygis pagal komercinius sandorius, įskaitant tuos, kurie vykdomi tarp įmonių ir valdymo institucijų ir neapima sandorių, sudarytų su vartotojais ir kitų rūšių mokėjimų.
- 32 Iš to matyti, kad pagal Direktyvos 2000/35 1 straipsnį, siejamą su jos 2 straipsnio 1 punkto pirma pastraipa, šios direktyvos taikymo sritis apibrėžta labai plačiai. Panagrinėjus šias nuostatas neatrodo, kad į jų taikymo sritį nepatenka komercinis sandoris, visiškai ar iš dalies finansuojamas struktūrinių fondų ir Sąjungos Sanglaudos fondo lėšomis.
- 33 Antra, primintina, kad pagal Direktyvos 2000/35 6 straipsnio 3 dalį valstybėms narėms leidžiama nacionalinės teisės aktų, kuriais perkeliama ši direktyva, netaikyti skoloms, kurioms taikoma bankroto procedūra, pradėta prieš skolininką, sutartims, kurios buvo sudarytos iki 2002 m. rugpjūčio 8 d., ir reikalavimams dėl delspinigių, mažesnių kaip 5 eurai. Vis dėlto kaip nuostata, nukrypstanti nuo Direktyvos 2000/35 1 straipsnyje, pagal kurią jos nuostatos taikomos visiems mokėjimams, padarytiems kaip komercinių sandorių apmokėjimas, įtvirtinto principo, 6 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama siaurai (pagal analogiją žr. 2014 m. balandžio 10 d. Sprendimo *ACI Adam ir kt.*, C-435/12, EU:C:2014:254, 22 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 34 Iš to, kas pažymėta, matyti: kadangi Direktyvoje 2000/35 nenumatyta perkeliant į nacionalinę teisę neįtraukti komercinių sandorių, visiškai ar iš dalies finansuojamų struktūrinių fondų ir Sąjungos Sanglaudos fondo lėšomis, ji draudžia nacionalinės teisės aktą, kuriame tai numatyta.
- 35 Šią išvadą patvirtina Direktyvos 2000/35 tikslas, kuris, kaip nurodyta 9, 10 ir 20 konstatuojamosiose dalyse, yra suderinti pavėluoto mokėjimo pasekmes, siekiant, kad jos turėtų atgrasomąjį poveikį, o komerciniai sandoriai visoje vidaus rinkoje nebūtų apsunkinti.
- 36 Nemažai daliai komercinių sandorių, t. y. tų, kurie visiškai ar iš dalies finansuojami struktūrinių fondų ir Sąjungos Sanglaudos fondo lėšomis, netaikant Direktyvoje 2000/35 numatyto kovos su pavėluotais mokėjimais mechanizmo neišvengiamai sumažėtų šio mechanizmo veiksmingumas, įskaitant ir sandorius, kuriuose dalyvauja įvairių valstybių narių ūkio subjektai.
- 37 Šiomis aplinkybėmis nebūtina šiame kontekste aiškinti SESV 18 straipsnio.
- 38 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2000/35 1 straipsnis ir 6 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurią komercinių sandorių, visiškai ar iš dalies finansuojamų struktūrinių fondų ir Sąjungos Sanglaudos fondo lėšomis, atveju nemokama šioje direktyvoje numatyta kompensacija už pavėluotą mokėjimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 39 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

2000 m. birželio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/35/EB dėl kovos su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose 1 straipsnis ir 6 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamas nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas

pagrindinėje byloje, pagal kurią komercinių sandorių, visiškai ar iš dalies finansuojamų struktūrinių fondų ir Europos Sąjungos Sanglaudos fondo lėšomis, atveju nemokama šioje direktyvoje numatyta kompensacija už pavėluotą mokėjimą.

Parašai.